

MARIN DINU

8 mai 1925 (Poiana Lacului, jud. Argeș) – 17 noiembrie 2012 (Iași)

În toamna anului trecut, după o scurtă, dar grea suferință, pricinuită de o necruțătoare boală, a părăsit această lume profesorul Marin Dinu, al cărui nume se împletește strâns cu istoria arheologiei ieșene din a doua jumătate a secolului XX și de la începutul acestui mileniu.

Personalitate de seamă a învățământului istoric ieșean de la Universitatea „Al. Ioan Cuza” și a cercetării arheologice românești, profesorul Dinu a contribuit din plin, alături de academicianul Mircea Petrescu-Dîmbovița, la formarea și dezvoltarea unei puternice școli de arheologie în Moldova, prin numeroasele generații de studenți pe care le-a îndrumat, cu dragoste și competență, de-a lungul celor peste 45 de ani petrecuți la catedră.

Nu ne propunem acum să prezentăm amănunte biografice din viața profesorului, deoarece acest lucru a fost făcut de mai multe ori în ultimele decenii, cu ocazia aniversărilor bine meritate, ca semn al prețuirii de care s-a bucurat din partea discipolilor și colegilor*. Dorim să ne oprim mai ales asupra activității și profilului uman al celui care ne va rămâne în memorie ca profesorul și îndrumătorul nostru drag.

Întreaga activitate a profesorului Dinu ne dezvăluie atât un bun profesionist în domeniul pe care l-a iubit cu pasiune (arheologia), cât și un dascăl înnăscut, care a știut să se apropie cu inima larg deschisă de studenții săi, învățându-i nu numai să descifreze tainele istoriei, ci fiindu-le și un educator în problemele spinoase ale vieții și comportamentului în societate. Dincolo de numărul strict al cercetărilor întreprinse, al comunicărilor prezentate, al studiilor publicate, imaginea activității și realizărilor Profesorului trebuie măsurată și prin miile de ore dedicate sfătuirii atente și adesea părintești a miilor de studenți care au avut șansa de a-l avea drept

* Jan Filip, *Manuel encyclopédique de Préhistoire et Protohistoire européennes*, Prague, I, 1966, p. 288; N. Ursulescu, *Profesorul Marin Dinu la a 65-a aniversare*, in *Analele Științifice ale Universității Iași, Istorie*, 36, 1990, pp. 219–221; idem, *Le Professeur Marin Dinu à son 75e anniversaire*, in *Studia Antiqua et Archaeologica*, 7, 2000, pp. 21–28; V. Cotiugă, *Profesorul Marin Dinu la a 85-a aniversare*, in *Arheologia Moldovei*, 34, 2011, pp. 385–386; S. Cristocea, in *Enciclopedia Argeșului și Muscelului*, II, Pitești, 2012, p. 27.

îndrumător în cele aproape cinci decenii în care a slujit la *Alma Mater Jassiensis*. O atenție și mai mare a acordat-o celor care voiau să se formeze ca viitori arheologi, mulți alegându-și această profesie de suflet tocmai ca urmare a discuțiilor de neuitat pe care le-au avut cu profesorul Dinu. Cei care i-au fost discipoli au învățat de la profesorul Dinu nu numai cum se face o săpătură arheologică, ci și cum se organizează un șantier arheologic – lucru la fel de important pentru reușita cercetării.

Dincolo de aceste trăsături specifice unui profesor universitar de ținută, profesorul Dinu a mai avut o calitate de seamă, care i-a definit întreaga activitate: vocația de ctitor, care s-a transpus în câteva realizări de seamă.

Din această vocație a rezultat statuarea poziției distincte a arheologiei în peisajul științific și didactic al Universității ieșene, prin înființarea, în 1969, a unui Seminar de Arheologie. Într-o epocă în care sistemul educațional din România se afla încă sub influența celui sovietic (ca urmare a „reformei” din 1948), ideea Seminarului de Arheologie s-a născut atât din dorința de a reînvia tradițiile valoroase ale învățământului universitar ieșean din perioada interbelică (un asemenea Seminar fusese înființat aici de prof. Orest Tafrali), cât și pentru a introduce la Iași modelul de organizare pe care profesorul Dinu îl cunoscuse cu ocazia vizitelor întreprinse la diverse universități germane. Astfel, Seminarul a devenit o instituție didactică și științifică, în cadrul căreia activitățile didactice cu studenții se îmbinau în mod armonios cu cercetarea științifică, prin organizarea de cercetări de teren și săpături arheologice, prin prelucrarea și interpretarea materialelor rezultate în laboratoarele aferente, care au cunoscut o continuă dezvoltare și diversificare. După ce în anii '80 obținuse o clădire monument istoric din zona Universității ca sediu propriu al Seminarului, în deceniul care a urmat după schimbările din 1989 care au marcat profund destinul României, prof. Dinu nu a precupețit nici un efort pentru a se realiza o restaurare exemplară a vechii reședințe a familiei Catargi. Evident, cei ce lucrează astăzi în cadrul Seminarului de Arheologie nu pot avea decât gânduri de recunoștință pentru cel care a făurit, în cadrul Universității ieșene, această instituție de prestigiu, ducându-i azi mai departe ideile și proiectele.

O altă instituție care își leagă numele de activitatea și inițiativele profesorului Dinu străjuiește impunătoare pe o colină de deasupra vetrei milenare a comunei Cucuteni, renumită prin valoroasele vestigii arheologice pe care le-a furnizat patrimoniului cultural național și universal. Alături de prof. Mircea Petrescu-Dîmbovița și de alți cercetători ieșeni, prof. Dinu a contribuit direct la cercetările arheologice desfășurate aici în deceniile al șaptelea și al optulea ale secolului trecut, prin care au fost scoase la lumină vestigii de o maximă importanță nu numai pentru cunoașterea eneoliticului, ci și pentru istoria geților de la est de Carpați. Pornind de la munca de recuperare, restaurare și valorificare științifică a impunătorului tezaur princiar găsit la Cucuteni¹ (care astăzi reprezintă unul din exponatele de seamă ale Muzeului Național de Istorie a României²), prof. Dinu a întreprins ample săpături arheologice în necropola tumulară getică, aflată în apropierea locului de descoperire a tezaurului. Cel mai impunător dintre cei patru tumuli săpați aici a oferit date noi, extrem de importante, despre stadiul de dezvoltare socială și culturală a societății getice din secolul al IV-lea î. Hr.³, ceea ce l-a determinat pe descoperitor să inițieze o susținută campanie pe lângă autoritățile din acea vreme, în vederea protejării *in situ* a acestui monument de excepție, prin construirea unei clădiri-muzeu, în care să se regăsească atât istoria civilizației eneolitice cu ceramică pictată, care poartă numele localității, cât și istoria și arta geto-dacilor la începutul perioadei Latène și vestigiile descoperite pe teritoriul comunei Cucuteni. Profesorul Dinu s-a implicat nu numai în sensibilizarea și determinarea autorităților de a găsi resursele necesare realizării edificiului, ci și în găsirea celor mai bune modalități muzeistice de punere în valoare a exponatelor adăpostite în muzeu.

Inaugurarea oficială a muzeului a avut loc în 1984, cu ocazia unui eveniment memorabil: aniversarea centenarului primei semnalări a vestigiilor de la Cucuteni, marcată printr-o mare sesiune științifică internațională, la care au participat personalități de prestigiu ale lumii arheologice. Momentul festiv, ca și contribuția decisivă a prof. Dinu în realizarea acestui muzeu, au rămas consemnate în volumul dedicat acestei prestigioase reuniuni științifice⁴.

Prof. Dinu a reușit să realizeze aceste „ctitorii” pentru că, atunci când considera că un lucru era bun și necesar pentru semenii săi, pentru progresul științei, nu accepta să se lase înfrânt de scuza (comodă pentru mulți) „nu se poate!”, ci lupta, pe toate căile, până când își vedea visul materializat. Prof. Dinu avea, din acest punct de vedere, o dârzenie rar întâlnită, pe care a încercat să o transmită și colaboratorilor lui.

Desigur, numele profesorului Dinu va rămâne în istoria arheologiei românești nu numai prin aceste „ctitorii”, ci și prin importante vestigii pe care le-a descoperit în cursul cercetărilor sale, acoperind o serie de

¹ M. Petrescu-Dîmbovița, M. Dinu, *Le trésor de Bäiceni (dép. de Jassy)*, in *Dacia*, N.S., 19, 1975, pp. 105–124.

² Șt. Burda, *Tezaur de aur din România*, Ed. Meridiane, București, 1979, p. 67 și figs. 50–56.

³ M. Dinu, *Quelques considérations sur la nécropole tumulaire daco-gétiqve découverte à Cucuteni (dép. de Iassy)*, in *Studia Antiqua et Archaeologica*, 2, 1995, pp. 103–126.

⁴ M. Petrescu-Dîmbovița, in *La civilisation de Cucuteni en contexte européen*, (éds. M. Petrescu-Dîmbovița, N. Ursulescu, D. Monah, V. Chirica), Iași, 1987, pp. 6–7 și pls. XX–XXI.

pete albe din istoria veche a României. Cercetările Domniei Sale au vizat, începând din 1951 (când a venit la Universitatea din Iași, ca tânăr absolvent al Facultății de Istorie din București), o mare parte a Moldovei, întreprinzând săpături arheologice pe teritoriile județelor Iași, Suceava, Botoșani, Vaslui și Galați. Dintre șantierele pe care le-a condus sau la care a participat în calitate de colaborator se remarcă cele de la Valea Lupului, Cucuteni-Băiceni, Erbiceni, Bălțați (jud. Iași), Dolheștii Mari (jud. Suceava), Trușești, Horodiștea (jud. Botoșani), Cursești (jud. Vaslui), Foltești și Stoicani (jud. Galați). Perseverența cu care a abordat diversele descoperiri, ca și interpretarea corectă și uneori îndrăzneată a vestigiilor descoperite, au făcut ca multe dintre acestea să fie astăzi menționate în tratatele științifice de arheologie.

Principala preocupare științifică a profesorului Dinu (care acoperă cea mai îndelungată perioadă a activității sale) a constat în studierea perioadei finale a eneoliticului și a tranziției spre epoca bronzului pe teritoriul Moldovei – domeniu în care și-a susținut și teza de doctorat (1978), sub coordonarea științifică a profesorului Mircea Petrescu-Dîmbovița. Contribuțiile sale la mai buna cunoaștere a acestei perioade sunt remarcabile: descoperirea și definirea unor noi culturi pe teritoriul Moldovei (cultura amforelor sferice și cultura Horodiștea-Erbiceni), precizarea cronologiei interne a fenomenelor culturale specifice acestor perioade la est de Carpați, determinarea raportului dintre mormintele tumulare cu ocră și culturile Cucuteni, Horodiștea-Erbiceni și Foltești-Cernavoda II, punerea în evidență a elementelor de continuitate între culturile Cucuteni și Horodiștea-Erbiceni, iar ca un corolar al tuturor acestor preocupări – contribuțiile aduse, pe baza datelor arheologice, la teoriile privitoare la problema indo-europenizării. Studiile sale asupra acestei perioade au intrat de mult timp în literatura arheologică, fiind cu deosebire apreciate de către specialiști români și străini.

Un al doilea domeniu în care profesorul Dinu a adus contribuții remarcabile, chiar dacă l-a abordat ceva mai târziu, este cel al civilizației getice de la est de Carpați, începând cu recuperarea și punerea în valoare a marelui tezaur cu obiecte de aur de la Cucuteni (în greutate de 2,200 kg.) și până la cercetările întreprinse în necropola tumulară din preajmă, mai înainte pomenită. Prin aceste descoperiri, a dovedit că geții de la est de Carpați au avut o civilizație cu nimic inferioară celei de la Dunărea de Jos, cu o organizare socială evoluată, atestată de impunătoarele construcții funerare de piatră, conținând mormintele de incinerare ale principilor locali.

Alte contribuții importante le-a adus și în domeniul cunoașterii culturii Cucuteni, mai ales prin cercetările întreprinse la Valea Lupului (unde a definit un nou stil decorativ al fazei B), ca și prin cele de la Cucuteni-*Dâmbul Morii* (unde a dovedit stratigrafic și tipologic existența a două sub-faze în cadrul fazei A-B).

Atenția profesorului Dinu s-a oprit și asupra punerii în valoare a unor depozite de bronzuri (precum cele de la Bozia Nouă) sau a unor tezaururi monetare și de obiecte de metal prețios (Cursești, Podu Iloaiei, Oțeleni, Cârpiți), contribuind astfel la mai buna cunoaștere a unor momente din istoria Moldovei.

În prima parte a activității, prof. Dinu s-a preocupat și de cercetarea vestigiilor arheologice din orașul Iași, contribuind mai ales la cunoașterea locuirilor preistorice din acest teritoriu (vezi lucrările de la numerele 22, 27, 36 din lista publicațiilor).

Nu putem să nu menționăm, în mod deosebit, îndelungata colaborare arheologică pe care a avut-o cu profesorul Petrescu-Dîmbovița, atât pe șantiere (Trușești, Cucuteni, Stoicani, Foltești ș.a.), cât și în cercetările de suprafață din unele zone, precum bazinul superior al râului Bârlad și Podișul Central Moldovenesc, ceea ce a contribuit la îmbogățirea repertoriului arheologic al Moldovei. Această colaborare dintre cei doi reprezentanți de seamă ai cercetării arheologice din Moldova poate fi considerată drept exemplară, prin reunirea înaltei competențe și experiențe arheologice a Profesorului Petrescu-Dîmbovița cu remarcabilul spirit organizatoric, pasiunea și puterea de muncă, specifice mai tânărului – pe atunci – partener, Marin Dinu.

Datorită valoroaselor studii publicate, competența profesorului Dinu a fost recunoscută nu numai în România, ci deopotrivă și peste hotare, fiind invitat să participe cu comunicări la diferite manifestări științifice sau pentru a ține conferințe în centre academice de prestigiu. Menționăm participarea sa la Congresele Internaționale de Științe Pre- și Protoistorice de la Praga (1966), Belgrad (1971), Bratislava (1991), la simpozionul dedicat fenomenului cultural Baden (Nitra, 1969), la colocviul referitor la începutul epocii bronzului în Europa (Verona, 1972), la colocviul de indo-europenistică (Dubrovnik, 1979), la al VII-lea Congres Internațional de Tracologie (Constanța-Mangalia, 1996), la colocviul româno-italian despre relațiile dintre romanitatea orientală și cea a Italiei meridionale (Iași, 1996), precum și conferințele prezentate la universități din Polonia (Cracovia și Lublin, 1972), din Moldova (Chișinău, 1976), din Germania (Freiburg i. Br., 1977) și din Italia (Bari, 1995).

Studiile sale au văzut lumina tiparului în prestigioase reviste de specialitate (*Dacia*, *SCIVA*, *Arheologia Moldovei*, *Cercetări istorice*, *Studia Antiqua et Archaeologica*, *The Journal of Indo-European Studies*, *Preistoria Alpina* ș.a.), în actele unor congrese internaționale sau în paginile unor volume colective.

Viața Profesorului Dinu a fost mereu trepidantă, firea iscoditoare a Domniei Sale fiind mereu în căutare de noutăți, de încercări de a merge pe cărări nebătătorite până atunci. Unele proiecte a reușit să le ducă la bun sfârșit, altele le-a lăsat moștenire urmașilor într-ale arheologiei, pe care i-a crescut și i-a iubit cu adevărat.

Amintirea lui va dăinui nu numai în mintea și inima celor care l-au cunoscut direct și au beneficiat de largă deschidere către oameni, ci, prin realizările pe care le-a lăsat, personalitatea sa are un loc bine meritat în Panteonul arheologiei românești.

Odihniți-vă în pace Domnule Profesor!

NICOLAE URSULESCU

LUCRĂRI PUBLICATE

(în ordine cronologică)

1. *Șantierul Traian*, in *SCIV*, 3, 1952, pp. 121–140 (în colab.).
2. *Recunoașteri arheologice în raionul Trușești*, in *SCIV*, 4, 1953, 1–2, pp. 38–40 (în colab.).
3. *Șantierul arheologic Trușești*, in *SCIV*, 5, 1954, 1–2, pp. 7–33 (în colab.).
4. *Cercetări arheologice la Valea Lupului-Iași (1953)*, in *SCIV*, 5, 1954, pp. 246–251, 255.
6. *Șantierul arheologic Trușești*, in *SCIV*, 6, 1955, 1–2, pp. 166–194 (în colab.).
7. *Cercetări arheologice în Podișul Central Moldovenesc. I. Valea Bîrladului superior de la izvoare și pînă la Buhăiești*, in *AȘUI*, I, 1955, pp. 1–50 (în colab.).
8. *Descoperirile arheologice de la Valea Lupului-Iași*, in *AȘUI*, Științe sociale, I, 1955, pp. 65–86.
9. *Cercetările arheologice de la Valea Lupului (1954)*, in *SCIV*, 6, 1955, 3–4, pp. 701–712.
10. *Șantierul arheologic Valea Lupului (1955)*, in *MCA*, III, 1957, pp. 161–178.
11. *Tezaurul monetar din secolul al XV-lea de la Cîrpiți-Iași*, in *Studii și cercetări științifice – Iași*, VIII, 1957, 2 (în colab.).
12. *Cercetări arheologice în Podișul Central Moldovenesc. II. Subregiunea Stemnic-Rahova*, in *AȘUI*, Științe sociale, IV, 1958, pp. 1–30 (în colab.).
13. *Șantierul arheologic de la Valea Lupului (1958)*, in *MCA*, V, 1959, pp. 247–256.
14. *Șantierul arheologic Valea Lupului (1957)*, in *MCA*, VI, 1959, pp. 203–211.
15. *Șantierul arheologic de la Dolheștii Mari (1957)*, in *MCA*, VII, 1961, pp. 213–220.
16. *Șantierul arheologic Dolheștii Mari (1958)*, in *MCA*, VII, 1961, pp. 221–229.
17. *K voprosu o kul'ture šarovidnykh amfor na territorii Moldovy*, in *Dacia*, N.S., IV, 1960, pp. 89–106.
18. *Contribuții la cultura amforelor sferice pe teritoriul Moldovei*, in *ArhMold*, I, 1961, pp. 43–64.
19. *Depozitul de obiecte de bronz de la Bozia Nouă*, in *ArhMold*, II–III, 1964, pp. 471–474 (în colab.).
20. *Nouveaux problèmes concernant la fin du Néolithique entre les Carpathes Orientales et le Pruth*, in *Atti del VI Congresso Internazionale di Scienze Preistoriche e Protostoriche, Roma, 1962*, II, sezioni I–IV, Firenze, 1965, pp. 275–276.
21. *Dolheștii Mari*, in: J. Filip (éd.), *Manuel encyclopédique de Préhistoire et Protohistoire européennes*, I, Prague, 1966, p. 296.
22. *Săpăturile arheologice de la Curtea Domnească din Iași*, in *ArhMold*, V, 1967, pp. 169–285 (în colab.).
23. *Quelques considérations sur la période de transition du Néolithique à l'époque du Bronze sur le territoire de la Moldavie*, in *Dacia*, N.S., XII, 1968, pp. 129–139.
24. *Valea Lupului*, in: J. Filip (éd.), *Manuel encyclopédique de Préhistoire et Protohistoire européennes*, II, Prague, 1969, p. 1563.
25. *La civilisation Horodiștea-Foltești à la lumière de nouvelles recherches*, in: *Symposium über die Entstehung und Chronologie der Badener Kultur*, Nitra, 1969, p. 1–20.
26. *Quelques problèmes concernant la période de transition de l'Énéolithique à l'époque du Bronze dans les régions extracarpatique de la Roumanie*, in *Actes du VIIe Congrès International des Sciences Pré- et Protohistoriques*, I, Prague, 1970, pp. 471–475.
27. *La résidence princière de Iassy*, in *Dacia*, N.S., XIV, 1970, pp. 355–388 (în colab.).
28. Recenzie la: H.Müller-Karpe, *Handbuch der Vorgeschichte*, Bd. II (*Jungsteinzeit*), München, 1968, in *AȘUI*, seria Istorie, 1971, 2, pp. 121–123 (variantă mai amplă in *ArhMold*, VII, 1971, pp. 387–391).
29. *Le problème des tombes à ocre dans les régions orientales de la Roumanie*, in *Atti del Simposio Internazionale sull'antica età del Bronzo in Europa*, în *Preistoria Alpina*, X, Verona-Trento, 1974, pp. 261–275.
30. *Noi cercetări arheologice la Stoicani (jud. Galați)*, in *SCIVA*, 25, 1974, 1, pp. 71–97 (în colab.).
31. *Nouvelles fouilles archéologiques à Foltești (dép. de Galați)*, in *Dacia*, N.S., 18, 1974, pp. 19–72 (în colab.).
32. *Le trésor de Băiceni (dép. de Iassy)*, in *Dacia*, N.S., 19, 1975, pp. 105–124 (în colab.).

33. Articole in *Dicționar de istorie veche a României*, (ed. D. M. Pippidi), Ed. Științifică și enciclopedică, București, 1976: *Amfore sferice* (pp. 31–32); *Dolheștii Mari* (p. 242); *Erbiceni* (pp. 260–261); *Horodiștea* (p. 336); *Valea Lupului* (pp. 604–605).
34. *Tezaurul de la Băiceni-Iași*, în *Magazin istoric*, X, 1976, 4, pp. 18–19.
35. *Complexul cultural Horodiștea-Foltești. Contribuția noilor cercetări arheologice la problema perioadei de tranziție de la eneolitic la epoca bronzului în zona est-carpatică a României*, rezumatul tezei de doctorat, Universitatea „Al. I. Cuza” Iași, 1978, 26 p.
36. *Societatea omenească de pe teritoriul Iașului înainte de formarea orașului Iași*, in *Istoria orașului Iași*, (coord. C. Cihodaru, Gh. Platon), I, Ed. Junimea, Iași, 1980, pp. 17–39 și figs. 2–12 (în colab.).
37. *Le complexe Horodiștea-Foltești et le problème de l'indoeuropéanisation de l'espace carpatho-danubienne*, in *Actes du IIe Congrès International de Thracologie* (ed. R. Vulpe), I, Ed. Academiei, București, 1980, pp. 35–48.
38. *Afinități între culturile Horodiștea-Erbiceni, Foltești-Cernavodă II și Coșofeni. Contribuții la problema etnogenezei tracilor nordici*, in *AȘUI*, 26, s. III (Istorie), 1980, pp. 1–15.
39. *Clay Models of Wheels discovered in Cooper Age Cultures of Old Europe Mid-Fifth Millenium B.C.*, in *The Journal of Indo-European Studies*, 9, 1981, 1–2, pp. 1–14.
40. *Monumentul princiar de la Cucuteni*, in *Magazin istoric*, XVI, 1982, 5 (182), pp. 30–32.
41. *Unele considerații cu privire la necropola tumulară, daco-getică, descoperită la Cucuteni, județul Iași*, in *CI*, 14–15, 1983–1984, pp. 115–130 (în colab.).
42. *Un tumul cu morminte princiare daco-getice de la Cucuteni, jud. Iași*, in *AȘUI*, s. III (Istorie), 31, 1985, pp. 17–32 (în colab.).
43. *Quelques remarques sur la continuité de la céramique peinte du type Cucuteni dans la civilisation Horodiștea-Erbiceni et Gorodsk*, in *La civilisation de Cucuteni en contexte européen*, (éds. M. Petrescu-Dîmbovița, N. Ursulescu, D. Monah, V. Chirica), Bibliotheca Archaeologica Iassiensis I, Iași, 1987, pp. 133–143.
44. *Cu privire la originea și evoluția comunităților de tip Foltești-Cernavodă II. Contribuții arheologice la etnogeneza tracilor*, in *Istorie și civilizație. Profesorului C. Cihodaru la a 80-a aniversare*, (ed. I. Toderașcu), Iași, 1988, pp. 1–19.
45. *Sur le début du système patriarcal dans le centre et le sud-est de l'Europe*, in *Actes du XIIe Congrès International des Sciences Pré- et Protohistoriques, Bratislava, 1–7 septembre 1991*, 2, Bratislava, 1993, pp. 532–536.
46. *Amfore sferice*, in *Enciclopedia arheologiei și istoriei vechi a României*, I, (ed. C. Preda), Ed. Enciclopedică, București, 1994, p. 64.
47. *Sur le début de l'agriculture et du système patriarcal dans le centre et le sud-est de l'Europe*, in *SAA*, II, 1995, pp. 59–74.
48. *Quelques considérations sur la nécropole tumulaire daco-getică découverte à Cucuteni (dép. de Iassy)*, in *SAA*, II, 1995, pp. 103–126.
49. *Horodiștea*, in *Enciclopedia arheologiei și istoriei vechi a României*, II, (ed. C. Preda), București, 1996, p. 242.
50. *Le substrat énéolithique dans l'ethnogenèse des Thraces*, in *The Thracian World at the Crossroads of Civilisations. The 7th International Congress of Thracology, Constanța-Mangalia-Tulcea, 20–26 May 1996*, (ed. P. Roman), București, 1996, pp. 265–266 (rezumatul comunicării).
51. *Ariuşd, Cucuteni, Dudești*, articole in *Enciclopedia Archeologica Italiana*, I, Roma, 1997–1998.
52. *Foltești-Cernavodă II. O cultură de origine răsăriteană?*, in *Carpica*, 27, 1998, pp. 32–43.
53. *Le substrat énéolithique dans l'ethnogenèse des Thraces*, in *SAA*, 6, 1999, pp. 11–26.
54. *Perioada de tranziție de la eneolitic la epoca bronzului (50 de ani de cercetări în centrul academic și universitar Iași: 1949–1999)*, in *ArhMold*, 22, 1999, pp. 159–169.
55. *Une découverte appartenant à la culture de Cucuteni à Bălțați (dép. de Iași)*, in *SAA*, 9, 2003, pp. 75–96 (în colab.).
56. *Perioada finală a eneoliticului și de trecere la epoca bronzului în spațiul est-carpatic al României în viziunea prof. Ion Nestor și în lumina noilor cercetări*, in *In memoriam Ion Nestor*, (coord. P. Roman, D. Ciobanu), Muzeul Județean Buzău, Buzău, 2005, pp. 67–90.
57. *O nouă variantă a toporului eneolitic de cupru cu brațele „în cruce”: varianta Erbiceni*, in *Scripta praehistorica. Miscellanea in honorem nonagenarii magistri Mircea Petrescu-Dîmbovița oblata*, (eds. V. Spinei, C.-M. Lazarovici, D. Monah), Ed. Trinitas, Iași, 2005, pp. 387–402.
58. *Principalele rezultate ale cercetărilor de la Băiceni-Dâmbul Morii, com. Cucuteni (1961–1966)*, in *Cucuteni 120 – valori universale*, (eds. N. Ursulescu, C.-M. Lazarovici), Ed. Sedcom Libris, Iași, 2006, pp. 31–56.
59. *Cu privire la toporul cu brațele în cruce descoperit la Pădureni-Huși*, in *ArhMold*, 29, 2006, pp. 153–156.
60. *Towards a New Systematization of the Cucuteni Culture*, in *Itineraria in praehistoria. Studia in honorem magistri Nicolae Ursulescu quinto et sexagesimo anno*, (eds. V. Cotiugă, F. A. Tencariu, G. Bodi), Ed. Universității „Al. I. Cuza”, Iași, 2009, pp. 115–137.
61. *On the Censer Type Pots from the Final Period (Horodiștea – Erbiceni – Gordinești) of the Cucuteni Culture in the Romanian Space West of the Prut*, in *Signa Praehistorica. Studia in honorem magistri Attila László septuagesimo anno*, (eds. N. Bolohan, Fl. Mățău, F. A. Tencariu), Ed. Universității „Al. I. Cuza”, Iași, 2010, pp. 85–117.
62. *Complexul cultural Horodiștea-Foltești. Contribuția cercetărilor arheologice din zona est-carpatică a României la studierea perioadei de tranziție de la eneolitic la epoca bronzului* (în curs de apariție).

TUDOR VASILE ARNĂUȚ

(24.12.1959 – 22.04.2012)

În ziua de 26. 04. 2012 cei care l-au cunoscut și l-au apreciat au adus un ultim omagiu și l-au însoțit pe profesorul Tudor Arnăuț în ultimul drum din localitatea sa natală, Giurgiulești – R. Moldova. Numărul mare al participanților, localnici – rude și prieteni, colegi, elevi și studenți, a constituit un motiv în plus pentru a conștientiza gravitatea pierderii suferite de familie, școală și comunitatea științifică.

Dispariția tragică, survenită în urma unui accident rutier din noaptea de 22–23 aprilie 2012, a pus capăt, totodată, unei activități intense desfășurată atât în cadrul instituțiilor de învățământ, cât și în domeniul cercetării. Alocuțiunile susținute la mormântul regretatului defunct de către profesorii Ion Niculiță, Igor Șarov și Gheorghe Ciocan au readus în amintirea celor prezenți la funeralii principalele momente din viața sa.

Activitatea didactică și-a început-o în 1974, când a absolvit Colegiul Pedagogic din Cahul, pentru ca, apoi, Tudor Arnăuț să-și desăvârșească pregătirea la Facultatea de Istorie a Universității de Stat din Moldova (USM), între anii 1981–1986. Tot atunci a fost remarcat pentru meritele sale de către profesorul universitar Ion Niculiță. Ulterior, au urmat studiile doctorale în domeniul istoriei la Universitatea din București, pe parcursul anilor 1994–1996¹, iar în cursul anului 2012 ar fi trebuit să susțină teza de doctor habilitat².

Pregătirea profesională dobândită a permis profesorului Tudor Arnăuț să ocupe treptat funcții tot mai înalte în ierarhia didactică: 1989–1991, asistent universitar la Catedra de Arheologie și Istorie antică a USM; 1994–1995, lector; 1995–1998, lector superior; 1998–2006, director al Colegiului Pedagogic „Al. Mateevici” – Chișinău; 1998–2012, conferențiar universitar al Facultății de Istorie a USM; 2010–2012, prorector al aceleiași universități.

¹ Teza de doctorat a fost susținută în 1998, conținutul acesteia fiind făcut cunoscut prin lucrarea sa, *Vestigii din sec. VII–III a.Chr. în spațiul de la est de Carpați*, Chișinău, 2003.

² Intitulată *Spații sacre și practici funerare din mileniul I a. Chr. în arealul carpato-balcanic*, cea de-a doua teză de doctorat completează pe prima cu o analiză de ansamblu asupra spiritualității tracice. Liste ale lucrărilor științifice, publicate de colaboratorii săi în *Tyragetia*, 2012, pp. 368–369 și în *Revista Arheologică*, S.N., VIII, 1–2, 2012, pp. 353–355, sunt edificatoare în privința preocupărilor constante și a contribuțiilor științifice înregistrate de-a lungul anilor.

În domeniul arheologiei s-a remarcat prin cercetarea siturilor Butuceni, Pojăreni, Sobari, Potîrca, Mașcăuți³, Saharna⁴, Stolniceni⁵, Cartal-Orlovka (Ucraina), Murighiol, Giurgiulești (Cahul), contribuind la buna cunoaștere a realităților culturale est-carpătice din a doua jumătate a mileniului I î. Hr.

Lucrările sale evocă, cu scrupulul exactității informației, atribut al omului de știință autentic, numeroase mărturii ale vieții spirituale getice din Moldova și legăturile ce pot fi stabilite cu populațiile tracice din spațiul balcanic. Se reliefează, totodată, preocuparea pentru corelarea cultural-cronologică a monumentelor arheologice dintre Carpați și Nistru în vederea identificării apartenenței etnoculturale a comunităților din acest spațiu.

Valoros colaborator al instituțiilor universitare și academice românești, prețuit de marea parte a comunității științifice europene, Tudor Arnăuț a fost, poate, cea mai mare speranță a mediului universitar din Chișinău. Stau măturie, în acest sens, proiectele de pregătire și cercetare aflate în desfășurare.

Ca un prim gest de prețuire și de immortalizare a meritelor sale, ședința Senatului Universității de Stat din Moldova, din 21.12.2012, a aprobat propunerea Consiliului Facultății de Istorie și Filosofie privind redenumirea Muzeului de Antichități, ca Muzeul de Antichități „Tudor Arnăuț”.

Pentru cei care l-au cunoscut, cât și pentru cei care vor încerca să se apropie de opera sa, personalitatea lui Tudor Arnăuț oferă modelul exemplar, al unui om dedicat efortului de cunoaștere și de integrare a științei în procesul de înnobilitare spirituală a semenilor.

BOGDAN MINEA

³ T. Arnăuț, S. Matveev, C. Cirimpei, *Mășcăuți*, in *Cronica Cercetărilor Arheologice (campania 1995)*, Brăila, 1996, pp. 76–77.

⁴ T. Arnăuț, *Așezarea fortificată Saharna Mare*, in *Istro-Pontica*, Tulcea, 2000, pp. 93–104; T. Arnăuț, S. Matveev, V. Bercu, *Considérations préliminaires sur le site de Saharna I*, in *Tracii și lumea circumponică. Congresul al IX-lea Internațional de Tracologie*, Chișinău, 2004, pp. 63–64; T. Arnăuț, I. Niculiță, A. Zancoci, *Sistemul defensiv al cetății din epoca fierului – Saharna Mare*, in *Tyragetia*, S.N., I [XVI], 2007, 1, pp. 27–62; idem, *Construcțiile de suprafață din siturile de la Saharna*, in *Tyragetia*, S.N., II [XVII], 2008, 1, pp. 51–78; idem, *Complexul hallstättien din așezările din zona „Saharna”*, in *Gavrilă Simion la 80 de ani*, Tulcea, 2008, pp. 60–105.

⁵ T. Arnăuț, V. Sîrbu, *Incinta fortificată de la Stolniceni, r. Hîncești, R. Moldova*, in *Cercetări arheologice în aria nord-tracică*, I, București, 1995, pp. 378–400; T. Arnăuț, R. Ursu Naniu, *Stolniceni – a new aspect of the funerary ritual at the Getic populations*, in *Funerary Practices in Central and Eastern Europe (10th c. BC – 3rd c. AD)*, Brăila-Brașov, 2008, pp. 31–40.

